

toen nog in volle glorie en het is bekend dat de oude R.E.T.M. in Rotterdam een bloeiende onderneming was. Maar uiteindelijk werd in 1927 dit bedrijf voor acht miljoen overgenomen door de Gemeente Rotterdam. Het beeld van de oude gezellige wagens met de kleurrijke borden verdween uit het stadsbeeld. Nu, zestig jaar later, als een schok van herinnering uit mijn kinderjaren kwam die naam van Roelants met zijn tramkaartjes weer in mijn gedachten.

Ik ging er heen op een zonnige morgen in de zomer en ik belde aan bij een monumentaal pand aan de Lange Haven in Schiedam. Ik stootte de glazen deur open, er klonk een belletje en ik bevond mij in een lege ruimte, in de hoogte omgeven door een galerij. Alle wanden waren gevuld met boekenkasten, zonder boeken. In de hoek ging een wonderlijk spiltrapje naar boven en de gehele ruimte was geverfd in een grijsgroene kleur. Een surrealistisch beeld. Ik werd ontvangen in een donkere, plechtige direktiekamer en de stichter van dit bedrijf H.A.M. Roelants, een man met een prachtig intelligent gezicht, versierd door een uitvoerige baard, keek mij berispelend aan uit een fraaie lijst. De oude Roelants van het schilderij stichtte zijn zaak in 1846 in dit oude pand en hij zag brood in het uitgeven en verkopen van boeken. In die grijsgroene ruimte op de begane grond waar ik binnenkwam en die nu zo verlaten is, moet hij hebben gestaan tussen de volle boekenwanden. Ik bewonder nu zijn uitgaven in de donkere kamer, de komplette werken van Dickens, Vondel en Schimmel, gebonden in prachtige leren banden met een vakmanschap dat nu onvoorstelbaar is. Ik zie als iets zeer kostbaars aan de muur hangen de Grondwet der Nederlanden in een omslag van rood fluweel met goud bedrukt. Dat alles deed H.A.M. Roelants, de stichter en wanneer ik later naar buiten loop zie ik in de topgevel nog verbleekte grote letters staan: Boekhandel. Het is nu geen boekhandel meer. Die zijn er genoeg in onze drukke wereld van vandaag. Maar Roelants, officieel geheten B.V. Drukkerijen Roelants-Schiedam en nu opgenomen in het concern van Nijgh en Van Ditmar, is nog steeds wel een uitgever, niet meer van fraai gebonden boeken, maar van vaktijdschriften en verenigingsbladen. De moderne drukkerij is nu nog steeds de specialist in het drukken van tramkaartjes, buskaartjes en toegangsbewijzen. Toen de eerste elektrische tram in Rotterdam in 1905 onder overweldigende belangstelling begon te rijden drukte Roelants al de kaartjes en